

UNESCO lokalita Antická Gerulata otvára novú stálu expozíciu počas Noci múzeí a galérií 2022

Bratislava, 9. mája 2021. Unikátna rímska pamiatka v bratislavských Rusovciach, Antická Gerulata, ktorá je od roku 1987 pod správou Múzea mesta Bratislavy, má po minuloročnom zápise do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO ďalšiu významnú novinku. Slávnostné otvorenie úplne novej expozície s názvom *Gerulata na hraniciach Rímskej ríše* sa uskutoční v sobotu 14. mája, a bude ho sprevádzať aj bohatý program pre verejnosť.

Význam Antickej Gerulaty, momentálne jedinej UNESCO lokality na západnom Slovensku, je neoceniteľný. Zápis prebehol 30. júla 2021, kedy sa súčasťou Svetového dedičstva UNESCO stala medzinárodná archeologická lokalita s názvom Hranice Rímskej ríše – Dunajský Limes (západná časť). Dômyselný ochranný systém hraníc Rímskej ríše tvorili valy, múry, pevnosti a tábory a na Slovensku do tohto systému obrany patrila Gerulata v Rusovciach a lža pri Komárne. Súčasťou minuloročného zápisu do Zoznamu Svetového dedičstva UNESCO boli oba tieto kastely, a v Rusovciach aj Dom s hypocaustom a Irkutská ulica, kde sa pôvodne nachádzal vicus (civilná osada) patriace ku Gerulate, doložené je aj pohrebisko.

Nová expozícia s názvom *Gerulata na hraniciach Rímskej ríše* prevedie návštevníkov a návštevníčky vývojom tábora v priebehu prvých štyroch storočí existencie kastela Gerulata. Priblíži bežný pracovný deň vojakov v tábore, ako aj život, sociálne zloženie a činnosť obyvateľov civilnej osady i vzdialenejšieho zázemia s villami a rustikálnymi sídliskami. Nebudú chýbať predmety z výskumu domu s hypocaustom – podlahovým vykurovaním, ktorý predstavuje výnimočnú technickú pamiatku rímskej doby. Návštevníci a návštevníčky tak prostredníctvom nálezov materiálnej kultúry zo siedmich rímskych pohrebísk a vyše 40 pôvodných epigrafických pamiatok spoznajú život obyvateľov Gerulaty, ich spôsob boja, božstvá, ktoré uctievali, spôsob obliekania, zábavy i starostlivosti o zovňajšok. Významnou súčasťou novej expozície je aj zbierka kamenných výtvarných diel. Vystavené exponáty pochádzajú z archeologických výskumov, ktoré v tejto lokalite prebiehajú už od začiatku 60 rokov. V exteriéroch Antickej Gerulaty na návštevníkov a návštevníčky čakajú architektonické základy rímskej pevnosti (kastela).

Obrovskú zásluhu na zveľaďovaní a rozvoji tejto lokality má **archeologička Jaroslava Schmidtová**, ktorá v Múzeu mesta Bratislavy pôsobí od roku 1988. Za celoživotný prínos k archeologickému

výskumu lokality Gerulata v Rusovciach a významný podiel na jej zápise do zoznamu svetového dedičstva UNESCO získala nedávno prestížnu [Cenu primátora Bratislavy](#). „*Počas dlhého obdobia, v ktorom sa v Rusovciach pohybujem, som si vytvorila k miestu i ľuďom vrelý vzťah. Naši pracovníci, páni Pjeczka, Németh, Sloboda či Šlosár boli z Rusoviec a Čunova, poznali sme aj ich rodiny. Výskumy sme realizovali aj na parcelách pod zástavbou rodinných domov, čo nebolo jednoduché, ale vždy sme mali výborné kontakty s mestskou časťou Rusovce, ktorá nám pri výskume vychádzala v ústrety*“ uvádza PhDr. Jaroslava Schmidtová.

Revitalizácia vnútorných priestorov expozície v Gerulate prebiehala v spolupráci s prestížnym dizajnerským štúdiom [Crafting Plastics Studio](#), ktoré kladie dôraz na kvalitné materiály a najmä na environmentálny prístup. To všetko sa odzrkadlilo aj vo výbere materiálov, ktoré boli využité na výstavný fundus (nábytok) pre novú expozíciu.

Celý mobiliár interiéru je navrhnutý v jednotnom dizajne z materiálov drevo a kameň a rešpektuje charakter pôvodnej budovy prelomu sedemdesiatych a osemdesiatych rokov. Nová expozícia a zariadenie sú pokračovaním projektu postupnej modernizácie prezentácie celého areálu rímskeho kastela Gerulata. V priebehu roka dôjde aj k úprave zelene v areáli a koncom roka 2022 sa expozícia rozšíri o interaktívne a digitálne prvky, ktoré budú prezentovať virtuálny model celého vojenského tábora vrátane okolitých civilných osád. „*Nová expozícia a prvé postupné zmeny v Gerulate v Rusovciach smerujú k rozvoju a modernej prezentácii tejto lokality európskeho významu, ktorý bol v minulom roku potvrdený aj úspešným zápisom na Zoznam svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Zápis zavrášil dlhoročné snahy celého tímu odborníkov, ktorého súčasťou bola aj archeologička Múzea mesta Bratislavy, Jaroslava Schmidtová. Nová expozícia je príležitosťou osláviť tento úspech,*“ dodáva riaditeľka Múzea mesta Bratislavy, Zuzana Palicová.

Slávnostné otvorenie novej expozície, *Gerulata na hraniciach Rímskej ríše*, sa uskutoční v sobotu 14. mája a súčasťou podujatia bude bohatý sprievodný programom. Nebude chýbať komentovaná prehliadka novej expozície, atmosféru spríjemní hudobný program od Mucha Quartet a viaceré tematické prehliadky predstavia lokalitu v širších historických a prírodných súvislostiach. Okrem poznatkov o vojenskom tábore a o pridružených civilných osadách spoznajú návštevníci a návštevníčky aj celkový prírodný kontext lokality Rusovce.

Nižšie nájdete krátku anotáciu k výstave :

GERULATA NA HRANICIACH RÍMSKEJ RÍŠE

Dátum: od 14. 5. 2022

Priestor: Antická Gerulata Rusovce

Kurátori výstavy: PhDr. Jaroslava Schmidtová, Mgr. Ľudovít Mathédesz

Odborné posúdenie: Prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc.

Odborná spolupráca: PhDr. Daniel Hupko PhD., Mgr. art. Magdaléna Kuchtová ArtD.

Anotácia:

Expozícia Antická Gerulata nás prevedie vývojom tábora v priebehu prvých štyroch storočí, kedy v dnešnej mestskej časti Bratislava-Rusovce bol založený rímsky vojenský kastel Gerulata. Nachádzal sa na severných hraniciach Rímskej ríše a bol opevneným bodom rímskej hranice, tzv. Limes Romanus. Prvá časť Limesu, Hadriánov val vo Veľkej Británii, bola zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva už v roku 1987. Hranice Rímskej ríše – Dunajský Limes, západná časť sú od 30. júla 2021 zapísané v prestížnom Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO spoločne s pamiatkami v Nemecku a Rakúsku. Vďaka tomuto zápisu získalo Slovensko novú, v poradí už ôsmu lokalitu Svetového dedičstva UNESCO.

Výstava sa snaží priblížiť pracovný deň vojakov v tábore ako aj život, sociálne zloženie a činnosť obyvateľov civilnej osady i vzdialenejšieho zázemia s villami a rustikálnymi sídliskami. Nechýba dom s hypocaustom, ktorý predstavuje výnimočnú technickú pamiatku doby rímskej a je taktiež zapísaný do Zoznamu SD. Zo siedmich rímskych pohrebísk, nálezov materiálnej kultúry a vyše 40 pôvodných epigrafických pamiatok poznávame život v tábore a táborovej osade, ako obyvatelia Gerulaty bojovali, aké božstvá uctievali, ako sa obliekali a kráslili, liečili a zabávali.

Otvorenie novej expozície Gerulaty sa koná v rámci medzinárodného podujatia [Noc múzeí a galérií 2022](#), počas ktorého MMB návštevníkom ponúkne aj ďalšie kultúrne zážitky:

Sobota 14. 5. 2022

Noc múzeí a galérií

Vstupné: 5 € (vstupné sa uhradí jedenkrát, vstupenka umožňuje vstup do ostatných expozícií a zapojených múzeí v rámci podujatia Noc múzeí; ZŤP a deti do 12 rokov zdarma)

Otváracie hodiny počas Noci múzeí

15.00 – 23.00

Expozícia dejín mesta – Stará radnica, Primaciálne námestie 3, Bratislava

Expozícia historických interiérov, expozícia vinohradníctva – Apponyiho palác, Radničná 3, Bratislava

10.00 – 18.00

Antická Gerulata, Gerulatská 7, Bratislava-Rusovce * UNESCO lokalita

10.00 – 20.00

Hrad Devín, Muránska 10, Bratislava-Devín

15.00 – 20.00

Pamätný dom J. N. Hummela, Klobučnická 2, Bratislava

Múzeum Arthura Fleischmanna, Biela 6, Bratislava

Múzeum farmácie, Lekáreň U Červeného raka, Michalská 28, Bratislava

15.00 – 21.00

Múzeum hodín, Dom U Dobrého pastiera, Židovská 1, Bratislava

Múzeum hodín

14. 5. 2022 / 20.00 – 21.00

Hodinový set s Tonom S

Múzeum hodín, Dom U Dobrého pastiera

Zažili ste už niekedy večernú atmosféru na Židovskej ulici? Počas sobotného večera zaznie špeciálny hodinový DJ set pred Múzeom hodín, ktorý pre vás pripraví slovenský raper Tono S. V expozícii si budete môcť pozrieť naše najstaršie slnečné hodiny, sledovať, ako sa menili spôsoby merania času, alebo aj hodiny, ktoré sú zaujímavé ako umelecké objekty.

Stará Radnica

18.00 – 20.00

Lektorské výklady k vybraným predmetom

Expozícia dejín mesta, Stará radnica

Radi by ste nahliadli za múry Starej radnice a dozvedeli sa niečo viac o predmetoch zo zbierok Múzea mesta Bratislavy? Aký je príbeh najvzácnejšieho predmetu múzea? Ako mesto získalo svoje práva? Ako vyzerala mestská samospráva kedysi? Prečo sa v minulosti strieľalo do terčov s vyobrazením panovníka? Čo je to cech a aké rôzne cechy pôsobili v Bratislave? Čo všetko sa dá vyrobiť z medi? Ako sa podnikalo v Bratislave? Načo používali Bratislavčania vo svojich domácnostiach zlatú metličku a lopatku?

Viac informácií nájdete na www.mmb.sk a sociálnych sieťach Múzea mesta Bratislavy.

Kontakt pre médiá:

Mgr. Katarína Selecká

Vedúca odd. komunikácie a marketingu

katarina.selecka@bratislava.sk

+421 2 5910 08 38 alebo 0904 283 825

.....
O MMB:

Múzeum mesta Bratislavy s viac ako 150-ročnou tradíciou funguje nepretržite od roku 1868. Rozsahom svojho zbierkového fondu – spravuje približne 140-tisíc zbierkových predmetov – patrí medzi najväčšie múzeá na Slovensku. Dokumentuje históriu Bratislavy od jej najstaršieho obdobia a pod jeho správu patrí deväť historických lokalít z rôznych období, rôzneho charakteru a významu: Stará radnica, Apponyiho palác, Michalská veža, hrad Devín, Antická Gerulata (ktorá je od júla 2021 súčasťou UNESCO), lekáreň U Červeného raka, dom U Dobrého pastiera, Pamätný dom J. N. Hummela a Múzeum A. Fleischmanna. Súčasťou zbierkového fondu je i hodnotný súbor literárnych zbierok, ktoré tvoria pozostalosť Janka Jesenského, a samostatná zbierka Literárny fond. MMB sa v rámci svojej programovej štruktúry usiluje atraktívnou, modernou a progresívnou formou cez historické súvislosti otvárať témy rezonujúce aj v súčasnosti. Prináša aj moderné podujatia, ktoré zasadzujú a prepájajú s historickými lokalitami pod svojou správou.